

Institutul de Filologie al AȘM

RAPORT PRIVIND ACTIVITĂȚEA ȘTIINȚIFICĂ ÎN 2017 (I)

Director: **Vasile BAHNARU**, dr. hab., prof. univ.

Structura Institutului de Filologie

Institutul de Filologie

Centrul de Lingvistică

Sectorul de gramatică

Sectorul de lexicologie și lexicografie

Sectorul de istorie a limbii, dialectologie și onomastică

Centrul de Literatură și Folclor

Sectorul de literatură premodernă și modernă

Sectorul de teorie și metodologie literară

Sectorul de literatură contemporană

Sectorul de folcloristică

Centrul de Terminologie

Sectorul de standardizare și unificare

Sectorul de cultivare a limbii

Institutul de Filologie

Proiecte de cercetare instituționale

Direcții actuale în cercetarea limbii române

Informatizarea limbii române

Motivația în studiul istoriei limbii, dialectologiei, onomasticii și sociolingvisticii

Lingvistica pragmatică

Evoluția literaturii române, folclorului și a teoriei literaturii în context european și universal

Literatura confruntărilor decisive cu dogma totalitaristă (1955-1975)

Patrimoniul cultural imaterial al Arhivelor de Folclor din R. Moldova

Teorii contemporane în știința textului

Literatura română premodernă și modernă în dialog european și universal prin valori, personalități, interrelații

Portal de resurse lingvistice pentru limba română

Sectorul de standarde și unificare

Sectorul de cultivare a limbii

Rezultatele științifice în cadrul proiectelor

15.817.06.06F *Direcții actuale în cercetarea limbii române*

- În cadrul compartimentului *Informatizarea limbii române* s-a completat (parțial) registrul dicționarului cu unități de intrare, inclusiv recente; au fost selectate, corectate și adnotate texte din reviste; a fost completat Indicele bibliografic.
- În cadrul compartimentului *Lingvistica pragmatică* au fost stabilite principiile de analiză a enunțului și a textului din perspectivă discursiv-pragmatică; au fost descrise conceptele fundamentale utilizate de lingvistica pragmatică în procesul de studiere a funcționării limbii în acte concrete de comunicare; au fost definiți cei mai importanți termeni utilizați în lingvistica pragmatică pentru descrierea aspectului nominativ, referențial al enunțului și al textului; au fost definiți termenii utilizați în lingvistica pragmatică pentru descrierea aspectului comunicativ al enunțului, adică termenii care se referă la analiza organizării comunicativ-informaționale a enunțului și a textului; a fost alcătuită o culegere de studii de sociolingvistică, pe baza materialelor publicate anterior în diferite reviste și culegeri de articole etc.

-
- În cadrul compartimentului *Motivația în studiul istoriei limbii, dialectologiei, onomasticii și sociolingvisticii* au fost elaborate paragrafele prevăzute de tema de cercetare *Tipologia motivației unităților de nominație în baza grupurilor tematice de cuvinte*; a fost continuată alcătuirea *Micului dicționar etimologic al limbii române*; a fost studiată tematica inventarelor și a dosarelor istorice din fondurile Arhivei Organizațiilor Social Politice a R. Moldova; s-a realizat un stagiu de cercetare și documentare la Biblioteca Academiei Române în vederea cercetării textului manuscris *Sandipa* (ms. rom. 824 (66)); au fost studiate unitățile onimice motivate social-istoric; au fost evidențiate particularitățile onomasiologice ale numelor topice de proveniență etnonimică și patronimică; au fost colectate și sistematizate cuvinte cu concordanțe în alte limbi indoeuropene.
-

Rezultatele științifice în cadrul proiectelor

15.817.06.07F *Evoluția literaturii române, folclorului și a teoriei literaturii în context european și universal*

- În cadrul compartimentului *Literatura confruntărilor decisive cu dogma totalitaristă(1955-1975)* s-a refăcut traseul literar al dezontologizării umane în comunism (perioada anilor șaizeci); s-a cercetat aventura remodelării formulei parabolice în diverse contexte literare: moderne/postmoderne, sovietice/postsovietice; s-a cercetat problema refugierii politice ca destin istoric tragic dominantă în textele ce reconsideră și reconceptualizează politicile migrației operate de sistemele social-politice moderne și contemporane; s-a pregătit ediția *Alexandru Robot. Scrieri. (Selecție, studiu introductiv, repere biografice, note și comentarii)*; a fost cercetat fenomenul șaizecist manifestat în romanul „Zbor frânt” de Vladimir și în romanul postmodern „Vara în care mama a avut ochii verzi” de T. Țîbuleac.

- În cadrul compartimentului *Teorii contemporane în știința textului* a fost sistematizat cele mai importante concepte din hermeneutica ontologică și cea dialogistică conform principiului nou de sistematizare în ansambluri triadice de termeni/noțiuni generale/concepte individuale; a fost demonstrată corelația dintre conceptele polifonie și eteromundanietate, dintre conceptul ontologic "dualitatea ființei în devenire" și conceptul hermeneutic "înțelegere activă" creatoare de noi sensuri și conceptul bahtinian de termen exprimat prin cuvântul bivoc; a fost demonstrată corelația dintre conceptul autor și "formele de auctorialitate"; a fost analizat romanul *Călătorie la capătul nopții de Louis-Ferdinand Céline* printr-o metodică sociocritică aplicată în planurile: retoric, spațio-temporal, sociogramic, discursiv relevându-se în special dimensiunile etice și ideologico-artistice actuale pentru istoria literaturii; a fost argumentat, în urma analizei conceptului "stadiul oglindă" din psihanaliza lui J. Lacan, că simbolismul oglinzii se revelează și în ficțiunea literară, participând plener la generarea textului și a sensurilor acestuia; au fost puse în evidență anumite efecte recente ale radicalizării interpretării în hermeneutica suspiciunii în varianta studiilor literare cosmopolite.

-
- În cadrul compartimentului *Literatura română premodernă și modernă în dialog european și universal prin valori, personalități, interrelații* a fost elaborată cea de-a doua ediție a *Dicționarului Enciclopedic „Mihai Eminescu”*; au fost elaborate unele studii privind „Școala literară și artistică de la Târgoviște”; au fost propuse idei noi în domeniul traducerii, reflectate în publicații științifice din țară și de peste hotare; a fost studiat procesul decodificării din limba română și recodificării în limba rusă a textelor lui M. Eminescu.
-

- În cadrul compartimentului *Patrimoniul cultural imaterial al Arhivelor de Folclor din Republica Moldova* au fost consultate materialele conservate în Arhiva de Folclor a Institutului de Filologie; au fost consultate peste 100 de manuscrise fiind identificate 206 unități de baladă populară, 100 unități de cântece epico-eroice, 120 ghicitori, 200 proverbe, 134 creații ale folclorului obiceiurilor de familie, 50 de texte utilizate în cadrul jocurilor de copii și tineret/folclorul copiilor, 120 cântece lirice, 40 texte de teatru popular, 60 de texte de proză populară; au fost digitizate 20 de benzi magnetice; au fost audiate 20 de benzi magnetice digitizate și suplinit registrul de evidență a materialelor sonore; a fost investigată relația lui Caragiale cu alteritatea basmului popular; a fost completat compartimentul „Antologie de creații populare” al monografiei etnofolclorice a satului Costiceni ; a fost evidențiat rolul și valoarea simbolurilor nuptiale *pețitul* și *iertăciunea* identificate în cadrul studierii simbolisticii obiceiurilor și tradițiilor etnofolclorice de familie; au fost documentate motivul de basm *Fata babei și fata moșneagului* (A aTh.480), 48 p.; motivul de basm *Lupta cu Balaurul* (Aa Th.300), 16 p. etc.; subiectul *Amur și Psihya* (Aa Th. 707), 32 p.; a fost pregătită culegerea de povești moldovenești pentru traducerea în limba găgăuză.

Rezultatele științifice în cadrul proiectelor

15.817.06.32A *Portal de resurse lingvistice pentru limba română*

Au fost redactați, corecți și validați termenii pentru dicționarul rus-român/român-rus stocați în aplicație pe domenii (economie, drept, medicină, tehnică, educație, construcții, birotică, informatică, industrie alimentară, confecții, sport etc.). Termenii stocați au fost verificați în mai multe surse: dicționare de referință pentru limba română și limba rusă, dicționare electronice, lucrări de specialitate, studii de cultivare a limbii. Au fost verificați circa 20 000 de termeni și echivalentele acestora pentru dicționarele generale și cele specializate.

Publicații științifice

- **Monografii internaționale – 1**
- **Monografii naționale – 2**
- **Dicționare – 1**
- **Articole în culegeri internaționale – 8**
- **Articole în culegeri naționale – 5**
- **Articole din alte reviste editate în străinătate – 27**
- **Articole în reviste naționale categoria B – 4**
- **Articole din reviste categoria C – 12**
- **Articole din alte reviste naționale – 32**
- **Rapoarte publicate în culegerile internaționale – 5**
- **Rapoarte publicate în culegerile naționale – 15**
- **Publicații științifice electronice – 17**
- **Prefețe/ postfețe la cărți internaționale – 1/2**

Comunicări prezentate

- **la conferințe naționale – 46**
- **conferințe științifice internaționale (în republică) – 15**
- **la conferințe științifice internaționale (peste hotare) – 15**

Popularizarea științei în societate

- **Articole de popularizare a științei – 52**
- **Emisiuni radio și TV – 47**
- **Participări la manifestări științifice, expoziții, work-shop-uri, târguri, mese rotunde – 65**

Evenimente organizate

- **75 de ani de la nașterea lui Vasile Ciocanu, 5 ianuarie 2017**
- **90 de ani de la nașterea lui Petru Zadnipru, poet, traducător și publicist, 5 ianuarie 2017**
- **140 de ani de la nașterea lui Sextil Pușcariu, lingvist, filolog, pedagog, cronicar muzical și teatral, publicist, istoric și critic literar român, membru titular al Academiei, 5 ianuarie 2017**
- **215 ani de la nașterea lui Ion Heliade Rădulescu, scriitor, filolog și om politic român, membru fondator și primul președinte al Academiei Române, 5 ianuarie 2017**
- **167 ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, 17 ianuarie 2017**
- **85 ani de la apariția la Chișinău a revistei „Viața Basarabiei”, 17 ianuarie 2017**
- **85 ani de la nașterea lui Victor Teleucă, 31 ianuarie 2017**
- **140 de ani de la nașterea lui Ștefan Petică, poet și prozator român, 31 ianuarie 2017**

Evenimente organizate

- **140** de ani de la nașterea lui **Gurie Grosu**, mitropolit al Basarabiei, redactor și editor, autor de manuale, animator al spiritualității naționale a basarabenilor, primul titular al Mitropoliei Basarabiei, teolog, cărturar, magistru în teologie, ieromonah, **2 februarie 2017**
- **165** ani de la nașterea lui **Ion Luca Caragiale**, **2 februarie 2017**
- **85** de ani de la nașterea **Mioarei Avram**, lingvistă română, profesor universitar, doctor în filologie, **7 februarie 2017**
- **240** de ani de la nașterea lui **Dinicu Golescu**, cărturar iluminist, memorialist, traducător și ctitor de școală românească, **7 februarie 2017**
- **105** ani de la nașterea lui **Andrei Lupan**, **16 februarie 2017**
- Simpozionul **Nina Josu: destin împlinit cu o filă de carte, lansarea cărții Nina Josu, *Peste margini*** (Editura pentru Literatură și Artă, Chișinău, 2016), **23 februarie 2017**
- **180** ani de la nașterea lui **Ion Creangă**, în colaborare cu Biblioteca „Ion Creangă”, **27-28 februarie (Chișinău)**

Evenimente organizate

- **80** de ani de la nașterea lui **Nicolae Bilețchi**, **9 martie 2017**
- **110** ani de la nașterea lui **Mircea Eliade**, scriitor, filosof, istoric al religiilor, publicist, **14 martie 2017**
- **130** ani de la nașterea lui **Ion Buzdugan**, **14 martie 2017**
- **85** de ani de la nașterea lui **Fănuș Neagu**, prozator, dramaturg, memorialist, nuvelist, scenarist român, **4 aprilie 2017**
- **80** de ani de la nașterea lui **Ion Vatamanu**, **2 mai 2017**
- Lansarea volumul *Graiuri dacoromâne din sud-estul Ucrainei*, de M. Marin, I. Mărgărit, V. Neagoe, V. Pavel, apărut la București (EAR), cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe, Departamentul Politici pentru Relații cu românii de pretutindeni, **4 mai 2017**.
- Simpozionul științific consacrat comemorării scriitorului Grigore VIERU, organizat în cadrul Festivalului Internațional de Poezie *Grigore Vieru*, ediția a IX-a, **17 mai 2017**.
- **130** de ani de la nașterea lui **Leon Donici-Dobronravov**, **20 iunie 2017**

Premii, mențiuni, medalii, diplome

- BAHNARU, V. Premiul Asociației naționale a oamenilor de creație și al Asociației „Tanco” din Cluj-Napoca
- BILEȚCHI, N. Medalia „Nicolae Milescu Spătarul”
- LUCHIANCICOVA (METLEAEVA), Miroslava. Titlul de onoare „Ambasador al poeziei” (Primăria municipiului Iași).
- COCIERU, M. Testimoniu: Premiul Național GALEX pentru cel mai bun proiect biblioteconomic „ARHIVA DE VOICI”, în cadrul Galei laureaților Premiilor Naționale „GALEX”, ediția a VII-a, decernat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 20 aprilie 2017
- FILIP, I. Premiul „Constantin Stere” pentru literatură al Ministerului Culturii – pentru volumul „Nuca lui Newton”, 16 ianuarie 2017
- FILIP, I. Premiul Național GALEX pentru cel mai bun scriitor promotor al cărții și lecturii
- FILIP, I. Premiul Simpatia Copiilor”, Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, mai 2017
- POPA, P. Testimoniu: Premiul Național GALEX pentru cel mai bun proiect biblioteconomic „ARHIVA DE VOICI”, în cadrul Galei laureaților Premiilor Naționale „GALEX”, ediția a VII-a, decernat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 20 aprilie 2017

Institutul de Filologie

VĂ MULȚUMIM!

